

Perspectief in detentie

Perspectief in detentie

Het werk van Epafra werd
mede mogelijk gemaakt dankzij:

- ▶ Ministerie van Buitenlandse Zaken
- ▶ Ministerie van Justitie en Veiligheid
- ▶ Kerk in Actie
- ▶ Haëlla Stichting
- ▶ Stichting Grace
- ▶ Stichting Rotterdam
- ▶ Stichting Zonneweelde
- ▶ Stichting De Vissers
- ▶ Ds. J. van Dijk Stichting
- ▶ Stichting Pape-Fonds
- ▶ Ark Mission
- ▶ Kerken en diaconieën
- ▶ Diverse fondsen en stichtingen
- ▶ Particuliere donateurs

Inhoud

Voorwoord	6
Activiteitenverslag Geestelijk zorg	8
Mirjam van der Vliet Geestelijk verzorger Mexico	11
Vishant Poeran Geestelijk verzorger Frans-Guyana	12
Geestelijke zorg aan relaties	13
Verhaal van een moeder	14
De steunpilaar	16
Het correspondentieproject	18
Tijdschrift Comeback	20
Scholing	22
Communicatie	24
Afscheid Geestelijke verzorgers	26
Een eerste bezoek	27
Bestuursleden	28
Afscheid Nienke van Dijk	29
Nieuwe directeur Matthijs Geluk	30
Verhaal van een gedetineerde	32
Paasgroeten	33
Financieel overzicht	34
De Epafraasspeld	36
Overleden	38

Citaat van een gedetineerde:

**‘Hierbinnen moet ik altijd hard zijn.
Als ik maar even mijn zwakheid laat zien,
word ik daarop gepakt. Als ik met jullie
in gesprek ben, mag ik even zwak zijn’**

Perspectief in detentie

Voorwoord

'Als ik met jullie in gesprek ben, mag ik even zwak zijn', gaf een gedetineerde eens terug. 'Want hierbinnen moet ik altijd hard zijn. Als ik maar even mijn zwakheid laat zien, word ik daarop gepakt!'

Het is een indrukwekkende en treffende uitspraak, want dat is precies waar Epafraas voor staat: om aan gedetineerde Nederlanders in het buitenland een vrijplaats te bieden waar men het hart kan luchten. Waar iemand kan uitspreken waar hij of zij van binnen mee worstelt en waarover men met niemand anders durft te spreken.

Ook in het afgelopen jaar zijn de bijna 100 vrijwillige geestelijk verzorgers van Epafraas op pad geweest om gedetineerde Nederlanders in het buitenland te bezoeken. Men bood hun een luisterend oor, hield waar nodig een spiegel voor, gaf goede raad en bemoediging. Zo hielpen zij deze gedetineerden om het vol te houden en te reflecteren op hun verleden en hun toekomst. Waar nodig hielpen zij ook in praktische zin, soms met voedsel, medicijnen, lectuur, soms ook met hulp bij terugkeer naar Nederland. Buiten de bezoeken om werd het contact met gedetineerden onderhouden per post en via het tijdschrift Comeback. Daarnaast stonden we regelmatig familieleden van gedetineerden te woord, omdat ook zij geraakt worden door de

detentie van hun geliefde.

In dit jaarverslag krijgt u een indruk van het werk dat wij in het afgelopen jaar hebben mogen doen. Naast het feitelijke verslag treft u verhalen van vrijwilligers en reacties van gedetineerden, zodat u een indruk krijgt van de waarde die ons werk heeft voor hen die ver van huis vastzitten. Op deze plaats danken we de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie & Veiligheid, de kerken, fondsen en personen die het werk van Epafraas in het afgelopen jaar hebben mogelijk gemaakt. Jullie bijdragen stelden ons in staat om gedetineerde Nederlanders perspectief te bieden in detentie!

Matthijs Geluk en Chris van Dam

Activiteitenverslag

Geestelijke zorg

Het doel van Epafra's is om gedetineerde Nederlanders in het buitenland geestelijke zorg te bieden tijdens hun detentie. Epafra's doet dat in eerste plaats door middel van bezoek aan de gedetineerde. Bijna 100 vrijwillig geestelijk verzorgers stonden klaar om hun landgenoten regelmatig op te zoeken in buitenlandse detentiecentra. Deze bezoeken zijn voor gedetineerden van groot belang. Ver van huis kan men met iemand in vertrouwen spreken, in de eigen taal, zonder belangen en

zonder oordeel. Voor velen, met name voor hen die ver weg van Nederland zitten, is de vrijwilliger van Epafra's één van de weinigen die hen op komt zoeken. In de druk die gedetineerden ervaren in de gevangenis, is het bezoek van de vrijwilliger een belangrijke uitlaatklep. Tijdens zo'n bezoek kan men lief en leed delen, kan men reflecteren op wat er gebeurd is en voorzichtig vooruitkijken naar de toekomst. Samen met de geestelijk verzorger wordt gezocht naar wat er leeft aan geloof, hoop en liefde, omdat dit de bronnen

zijn van waaruit iemand rust kan vinden en verantwoordelijkheid kan nemen voor het eigen leven. Van daaruit kan men gaan werken aan herstel en een nieuw begin.

Zorg in zorglanden

Door het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt onderscheid gemaakt tussen zorglanden en niet-zorglanden. Niet-zorglanden zijn praktisch alle landen in de EU/EER, evenals Canada, Japan, Australië en Nieuw-Zeeland. Alle overige landen zijn aangewezen als

zorglanden. Zorglanden zijn die landen waar zorgen bestaan over de detentie-omstandigheden en mensenrechten. Gedetineerde Nederlanders die vastzitten in een zorgland kunnen rekenen op extra consulaire ondersteuning. De geestelijke zorg die Epafra's biedt hoort daarbij. Om die reden subsidieert het ministerie van Buitenlandse Zaken het werk van Epafra's in de zorglanden. In het afgelopen jaar legden onze geestelijk verzorgers 287 bezoeken af aan gedetineerden in zorglanden. Gedetineerden maken in deze landen een moeilijke tijd door. In diverse landen zijn de omstandigheden erbarmelijk te noemen. Het komt voor dat gevangenis overvol zitten en men de cel met meerderen moet delen, de hygiëne is slecht, medische zorg wordt soms niet, soms nauwelijks geboden. Onze geestelijk verzorgers zien dat gedetineerden in het buitenland veel stress ervaren. Dit komt vaak omdat zij geen inzicht hebben in de rechtsgang ter plaatse en geen informatie hebben over de details van hun proces. Het kan voorkomen dat mensen meerdere jaren in voorarrest zitten zonder te weten wanneer zij moeten voorkomen. Ook onderlinge spanningen in gevangenis dragen bij aan de stress-ervaring van gedetineerden. Dikwijls horen we van gedetineerden dat het veel moeite kost om zich staande te houden binnen de groep. In diverse landen horen onze geestelijk verzorgers van geweld in de gevangenis. Dit kan geweld zijn van gedetineerden onderling, vanuit de

Afgelegde bezoeken 2023

Zorglanden	287
Niet zorglanden	323

bewaarders of van bendes die binnen gevangenissen opereren. Met name in Ecuador en in Paraguay was daar het afgelopen jaar sprake van.

Niet-zorglanden

Ook in de niet-zorglanden biedt Epafra's geestelijke zorg aan de Nederlanders die daar gedetineerd zitten. In 2023 werden in deze landen 323 bezoeken afgelegd. In de niet-zorglanden zitten verreweg de meeste Nederlandse gedetineerden, met name in België en Duitsland. Voor deze twee landen, evenals voor Spanje, zijn er bezoektteams die het bezoekwerk coördineren. Voor Duitsland is in het afgelopen jaar een vrijwillige bezoekcoördinator aangesteld. Hoewel de term 'niet-zorglanden' anders doet vermoeden, kunnen in deze landen wel degelijk zorgen zijn om de detentieomstandigheden.

Bijvoorbeeld in België, waar veel gevangenissen verouderd zijn en het toezicht vanwege personeelsgebrek tekortschiet, waardoor er misstanden kunnen ontstaan. Ook in andere landen hebben gedetineerden het moeilijk, soms door de zeer strikte regelgeving, waardoor communicatie met de familie niet mogelijk is, of omdat men door de taalbarrière geen zicht heeft op hun proces. In Duitsland lopen we

Afgelegde bezoeken 2022

Zorglanden	284
Niet zorglanden	443

regelmatig tegen het feit aan dat gedetineerden die nog geen vonnis hebben, slechts bezoek mogen ontvangen onder toezicht en met vertaling, waarbij de kosten van de tolk voor rekening komt van de gedetineerde. Dit doet afbreuk aan de vertrouwelijkheid van de gesprekken, die voor de geestelijke zorg essentieel is. In diverse niet-zorglanden heeft Epafra's lokale geestelijk verzorgers beschikbaar of wordt er, met name in de buurlanden, vanuit Nederland een bezoek gebracht aan de gedetineerden. De geestelijke zorg in de niet-zorglanden wordt niet door het ministerie van Buitenlandse Zaken gesubsidieerd. Om de kosten van de zorg in deze landen te dekken, doet Epafra's een beroep op de steun van fondsen, kerken en particulieren.

Vrijwillige geestelijk verzorgers

In veel landen, zowel in zorglanden als in niet-zorglanden, is een geestelijk verzorger van Epafra's beschikbaar. Dit zijn geestelijk verzorgers die woonachtig zijn in het land waar zij gedetineerden bezoeken of op redelijk afstand daarvan wonen. Zij doen hun werk geheel vrijwillig. Meerdere keren per jaar bezoeken zij de gedetineerde Nederlanders in de regio waar zij wonen.

'Ik voelde de compassie die mijn hart had geraakt'**Mirjam van der Vliet**Geestelijk verzorger
Mexico

Op een dag liepen wij met een team van mensen de gevangenis in met grote kratten met voedsel. Het was de dag voor ons team van de lokale kerk om voedsel te brengen voor een van de kerken die was opgericht in de gevangenis, velen jaren geleden. Tijdens dit bezoek passeerde een willekeurige gedetineerde mij. Ik keek op en keek in zijn trieste ogen. Ik voelde een compassie voor deze specifieke gedetineerde. Ik kende hem niet. Het was een van de 12.000 gedetineerden. In de avond mocht ik thuis voor deze jongeman bidden, omdat ik nog steeds de compassie voelde die mijn hart had aangeraakt.

Maanden volgden, tot ik bij de Nederlandse ambassade in Mexico op bezoek kwam. Daar wilden ze graag meer horen over mijn bezoeken van de afgelopen jaren aan de Mexicaanse gevangenis. Zij vroegen of ik voor Epafra's gevangenen wilde bezoeken. Epafra's, daar had ik nog niet van gehoord. De ambassade legde mij uit wat zij deden. Het leek mij een mooie organisatie en ik wilde dit dan ook graag doen. Zo gezegd, zo gedaan. Mijn eerste bezoek werd gepland en ik bezocht dezelfde Mexicaanse gevangenis die ik al deze jaren al had bezocht. Niets nieuws onder de zon. Dit keer wachtte ik alleen specifiek op de Nederlandse gedetineerde, om hem te bezoeken. En misschien raadt u het al... het was dezelfde jongeman die ik maanden geleden voorbij had zien komen en waar ik zoveel bewogenheid voor voelde. Ik glimlachte in mijzelf. Gods wegen zijn ondoorgroendelijk.

Het werd een mooi bezoek, voor de gedetineerde zelf was het 'helend'. Hij had zoveel meegemaakt in korte tijd. U moet zich voorstellen dat de gevangenissen in Latijns-Amerika niet zoals in Nederland zijn. Alle vormen van mensenrechten kunnen ontbreken. Het is overleven. Deze gedetineerde was dan ook erg blij iemand van Nederlandse bodem te zien. Hij vond het heel mooi dat er iemand kwam die hem bezocht en luisterde naar zijn verhalen. Op deze wijze voelde hij zich geliefd en gezien. Hij hoopte dat er meer bezoeken zouden volgen. Toen deze volgden mocht ik enige bemoediging en groei zijn in de hoop die er ontbrak. Zijn trieste ogen begonnen stukje bij beetje meer te glimmen bij elk bezoek. Zo mocht ik zien dat iemand die zo gebroken is, ook gezegend kan zijn. Er nieuwe deuren open kunnen gaan. Deuren van hoop, liefde en vrede.

‘Voor de gedetineerden nam ik teksten mee ter inspiratie’

Vishant Poeran

Geestelijk verzorger
Frans-Guyana

Eind 2023 bracht ik mijn eerste bezoek aan de gevangenis in Frans-Guyana. Ik ben zelf geboren en woonachtig in Suriname. Naar Frans-Guyana ben ik nooit eerder geweest. Toen ik echter hoorde van het werk van Epafra's, opende er voor mij een andere wereld. Ik had een groter doel en het bezoeken van een ander land werd een missie. Het ging niet meer om het bezoeken van een land of plek, maar om het bezoeken van mensen.

Frans-Guyana grenst aan het westen van Suriname. Initieel zou ik vliegen vanuit Brazilië naar Frans-Guyana, aangezien er geen rechtstreekse vluchten meer zijn. Vanwege het ingewikkelde vluchtschema ging ik via de weg met de bus naar Frans-Guyana. Dit was een reis van ongeveer 12 uur. Ik vertrok in de ochtend en kwam 's avonds aan in de hoofdstad Cayenne. De volgende dag heb ik de bezoeken afgelegd. Ik nam van huis spullen mee voor de gedetineerden, zoals kerstbroden, crackers, zeep, tandenborstels en tandpasta. Deze spullen mocht ik echter niet afgeven omdat ik protocollair een aantal stappen zou moeten volgen waarvan ik niet op de hoogte was. Dat beschouw ik als een leermoment voor mijn volgende reis.

Voor de gedetineerden nam ik teksten mee ter inspiratie. Elke gedetineerde kreeg een dagtekst gerelateerd aan de datum van de dag. De dagtekst had te maken met het belang van luisteren en proberen te begrijpen. Dit kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. In eerste instantie denken we meteen aan het luisteren naar anderen. In het geval van deze mensen heeft het meer te maken met het luisteren naar zichzelf en zo zichzelf beter te begrijpen.

Samen met mijn regiocoördinator had ik doelen vastgesteld: kennismaking, nagaan hoe de mensen hun dagen doorgaan, ontdekken wat hen kracht geeft en vooral luisteren. Ik ging het bezoek met een open mind tegemoet. Ik stond versteld van de dankbaarheid die iedereen toonde. Ze spraken hun woorden van dankbaarheid ook herhaaldelijk uit. Ik was onder de indruk van mijn bezoek, omdat ik niet alleen de gestelde doelen had bereikt, maar zelfs meer had ervaren dan ik had kunnen verwachten.

De dagtekst was ook voor mij belangrijk: **‘Wees snel met luisteren, maar traag met spreken.’** (Jacobus 1:19)

Geestelijke zorg aan relaties

Detentie is niet alleen een straf voor degene die zelf gevangen komt te zitten, maar meestal ook voor de directe relaties van de persoon in kwestie. Nadat iemand gevangen is genomen, verkeren ook familie en vrienden in grote onzekerheid.

Wat is er gebeurd? Wat kunnen we voor onze geliefde doen? Hoe lang gaat het duren? Kunnen we überhaupt contact onderhouden? Het zijn zomaar een aantal vragen die opkomen. Maar behalve de onzekerheid aan het begin, is de impact van detentie veel groter. Het raakt kinderen, die soms jarenlang hun vader of moeder niet kunnen zien. Het raakt ouders, die zich grote zorgen maken om de situatie waarin hun kind verkeert. Het raakt partners, die afhankelijk zijn van het inkomen van hun geliefde. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen van hoe detentie ook het netwerk van de

gedetineerde beïnvloedt. Om die reden staan de geestelijk verzorgers ook klaar voor familie en vrienden van gedetineerden. Ook zij willen af en toe hun hart luchten en hebben behoefte aan een luisterend oor. En met wie kan je dat beter doen dan met iemand die de situatie in de gevangenissen kent? In het afgelopen jaar hebben onze geestelijk verzorgers regelmatig contact onderhouden met relaties van gedetineerden. De geestelijke zorg aan familie en vrienden wordt enkel verleend als daar behoefte aan is. Epafra's neemt nooit ongeraagd contact op met familie of vrienden.

Verhaal van een moeder:

‘Voor mij, als moeder van een gedetineerde zoon in het buitenland, was Epafraas een uitkomst, een geschenk!

Epafraas brengt regelmatig het tijdschrift ‘Comeback’ uit. Dit tijdschrift is zowel bestemd voor onze geliefden in een buitenlandse gevangenis, als ook voor ons als achterblijvers. In dit blad staan allerlei tips voor de ‘binnenblijvers’ én voor ons, de ‘buitenblijvers’ of ‘achterblijvers’, zowel voor de gedwongen celtijd als voor de tijd erna, de tijd van opnieuw beginnen. Evengoed staan er allerlei leuke anekdotes in, of verhalen geschreven door de mensen zelf. Het nieuws over de buitenwereld wordt erin vermeld, kortom, leuke dingen, maar ook de minder leuke.

Door dit blad te lezen, krijgen ook wij als familie meer kennis over hoe het toegaat in de leefomgeving van ons familielid of geliefde. In de gevangenis mag men zelf geen eigen telefoon gebruiken of foto’s maken. Wel mag op gezette tijden de algemene telefoon van de gevangenis worden gebruikt en worden er af en toe door een bevoegd persoon foto’s gemaakt, die naar de familie mogen worden gestuurd. Dan zijn wij in

ons geval weer blij om te weten dat onze zoon er goed uitziet.

Epafraas vormt op velerlei manieren een brug tussen ons en ons kind. Regelmatig krijgen wij van hen een kaartje, bijvoorbeeld met Kerst, Pasen of zomaar tussendoor. Men belt ook wel eens op: ‘Hoe gaat het?’ Ook is er de mogelijkheid met andere ouders en kinderen op speciale dagen kennis te maken en samen te eten en te praten. Zo nodig wordt er in bepaalde omstandigheden voor een tolk gezorgd. De gedetineerden krijgen de mogelijkheid verder te leren, of een hobbycursus te volgen. Zo heeft mijn zoon driemaal een teken/schildercursus gevolgd en het bleek dat hij veel talent heeft! Ook heeft hij met zeer goed gevolg een zakencursus Engels gevolgd.

Als het in de buitenlandse gevangenis mogelijk is en toegestaan door de autoriteiten, dan worden de gevangenen door Epafraas bezocht en gesteund. Helaas is dit in enkele landen niet mogelijk.

Epafraas, je hebt ons geholpen en gesteund. Bedankt voor wat je voor ons betekend hebt! Mijn zoon is nu vrij. Ik ben blij!’

De steunpilaar

Naast geestelijke zorg biedt Epafraas ook regelmatig diaconale (materiële) steun aan gedetineerde Nederlanders in het buitenland. Hiervoor hebben wij een apart fonds gecreëerd, dat we De Steunpilaar noemen.

Diaconale steun verlenen we in principe alleen als er geen andere hulpbronnen (bijv. familie of andere instanties) voorhanden zijn. Hierbij valt te denken aan noodzakelijke medicijnen, gezond voedsel, kleding of lectuur. Ook helpen wij regelmatig bij de terugkeer naar Nederland. Neem het voorbeeld van Edward. Hij zat jaren vast in een gevangenis in Latijns-Amerika. Zijn geld raakte op en het contact met de familie verwaterde in de loop der jaren. In de gevangenis overleefde hij door te koken en het eten te verkopen aan medegedetineerden. Toen hij eindelijk vrij was, kon hij niet zomaar naar Nederland. Eerst moest hij zijn migratiepapieren regelen, een proces dat twee maanden duurde. Geld had hij niet en zijn familie was niet in staat hem te helpen. De geestelijk verzorger van Epafraas, die hem al jaren bezocht had, regelde opvang bij het Leger des Heils. Ook ging hij regelmatig

even langs om te kijken hoe het met Edward ging. Op het moment dat de weg vrij was om naar Nederland terug te keren, kon Epafraas hem ondersteunen met een ticket naar huis. Via Reclassering Nederland Bureau Buitenland werd Edward aangemeld bij de gemeente waar hij vandaan kwam, zodat hij ook daar goed opgevangen zou worden.

In het afgelopen jaar heeft Epafraas diverse mensen geholpen, voor een totaalbedrag van € 19.758,-.

- ▶ Negen mensen werden geholpen met een **ticket naar Nederland**.
- ▶ Eén persoon werd geholpen in de kosten voor een **prothese**.
- ▶ Eén persoon in Peru werd ondersteund in het **levensonderhoud** voor drie maanden.
- ▶ Meerdere gedetineerden ontvingen **kleding, toiletartikelen, medicijnen, boeken, leesbrillen**, etc.
- ▶ 22 kinderen van gedetineerden ontvingen namens hun ouder een **verjaardagscadeau** van Epafraas.
- ▶ **1.800 bajasagenda's** werden uitgedeeld aan de gedetineerde Nederlanders wereldwijd.
- ▶ Dankzij een gift van het Pape-Fonds werd een ex-gedetineerde geholpen in de **kosten van de woninginrichting**.

epafraas.nl/help-mee

Het correspondentie project

Al sinds de oprichting van Epafraas bestaat het correspondentieproject. Het doel van dit project is om gedetineerden de gelegenheid te bieden per post met ons te communiceren. Dit heeft als voordeel dat een gedetineerde in alle rust zijn of haar gedachten aan het papier kan toevertrouwen. In sommige gevallen is dit de enige manier waarop men met de buitenwereld kan communiceren.

Jaarlijks bereiken ons honderden brieven, uit alle hoeken van de wereld. De inhoud is zeer divers, van praktische vragen tot zeer persoonlijke ontboezemingen. Van sommige gedetineerden ontvangen we één of enkele brieven, met anderen ontwikkelt zich een jarenlange briefwisseling. Het commitment van Epafraas is dat iedere brief die bij ons binnenkomt ook beantwoord wordt door één van onze geestelijk verzorgers. Ook op praktische verzoeken, bijvoorbeeld om een boek of een cursus van Educatie Achter Buitenlandse Tralies (EABT), wordt indien mogelijk ingegaan. Eén van onze

regiocoördinatoren heeft de taak op zich genomen erop toe te zien dat op elke brief wordt gereageerd. In totaal waren er in het afgelopen jaar 1585 briefcontacten. Om dit project mogelijk te maken heeft Epafraas een speciaal antwoordnummer waarnaar de gedetineerde kosteloos een brief kan opsturen. Via het tijdschrift Comeback worden ook antwoordenvellen verspreid, waarvan men gebruik kan maken.

Hoezeer het correspondentieproject gewaardeerd wordt, blijkt uit de reacties die we krijgen:

‘Hallo! Een van de mooiste dagen in de afgelopen zes maanden, want ik heb een brief ontvangen uit Nederland. Bedankt Epafraas!’

W.

‘Ik schrijf deze brief om je te bedanken voor de tijd en aandacht die je aan mij besteedt. Je betekent heel veel voor mij en ik stel je op de hoogte wanneer ik dit jaar mijn vrijheid terugkrijg. Ik vind het leuk om contact te blijven houden met Epafraas.

Ik ben mijn familie kwijt, maar wat gebeurd is, is gebeurd. We kunnen niets doen zonder God of erger, tegen zijn wil. Bedankt voor alle goede raad die je me gegeven hebt op de juiste momenten en ik hoop van je te horen. Stuur je me een bijbel op?’

M. B.

‘Epafraas, ik probeer jullie steeds weer te schrijven maar op een of andere manier worden mijn brieven vastgehouden. Ik hoop dat het deze keer wel lukt en dat ik een retourenveloppe krijg, want ik heb geen geld voor postzegels. Ik zit al maanden in beperking en heb de geboorte van mijn dochtertje gemist. Heb nu eindelijk wat foto’s van haar gekregen. Dat alles is heel zwaar voor mij en mijn familie en toch moet ik de dag zien door te komen. Ik probeer 5x per dag te bidden en ik vraag jullie mij een Koran op te sturen. Lezen en studeren vermindert de stress die ik dag en nacht heb. Ik hoop zo dat je mijn brief ontvangt en dat je me terugschrijft.’

M. A.

Tijdschrift Comeback

Vier keer per jaar ontvangen gedetineerden het tijdschrift **Comeback**. Met nieuws, informatie over recht en volbrieven van andere gedetineerden. Epafra's voert de hoofdredactie over het blad, dat in 2023 werd uitgegeven in samenwerking met **Reclassering Nederland Bureau Buitenland, Dutch & Detained en Lawyers Across Borders**.

Met het magazine (oplage: 2300) willen de organisaties voorkomen dat gedetineerden vervreemden van het thuisland, hen helpen bij de voorbereiding op terugkeer en hen geestelijk ondersteunen tijdens gevangenschap. **Comeback** betekent voor gedetineerden contact met Nederland en de Nederlandse taal. In de naam van het magazine, 'Comeback', zit alles wat we met het tijdschrift willen bereiken. Dat gedetineerden 'terug' kunnen keren: sociaal en fysiek.

De nummers uit 2023 zijn toegevoegd aan de website van Epafra's. De artikelen hierin zijn zo bereikbaar voor familieleden, ex-gedetineerden en ander belangstellenden. Ook in de komende jaren zullen we met energie en aandacht een blad blijven maken dat speciaal bestaat voor Nederlandse gevangenen in het buitenland. Zo laten we hun weten dat ze niet vergeten zijn.

Het tijdschrift benadert thema's vanuit een sociaalpsychologische, juridische en pastorale invalshoek. In 2023 waren de vier hoofdthema's:

- ▶ Een nieuw begin maken na detentie
- ▶ Contact houden met het thuisfront
- ▶ In de cel in een vreemd land. Wat nu?
- ▶ Vriendschap maakt alles draaglijker

'We hebben bij Epafra's veel kennis in huis. De geestelijke zorg in buitenlandse gevangenis is heel complex. Praktisch iedereen heeft een levensverhaal waardoor je begrijpt dat diegene hier nu zit. Wij kunnen voor meer begrip zorgen voor gedetineerden.'

Fragment uit **Comeback** nr. 1 in 2023

Matthijs Geluk is directeur van Stichting Epafra's sinds maart 2023

Geloof

In elke **Comeback** is ook aandacht voor het thema 'geloof'. In 2023 werden de bijdragen verzorgd door **A. de Zeeuw** (predikant), **Anne van Voorst** (predikant, geestelijk verzorger en regiocoördinator voor Spanje, Midden- en Zuid-Amerika), **Pieter Visschers** (geestelijk verzorger bij Stichting Epafra's en Defensie) en **Aline Barnhoorn** (predikant, geestelijk verzorger bij Stichting Epafra's).

Bij het Kerstnummer stuurden we voor alle gedetineerden een **Bajesagenda** mee, die wordt gemaakt door Ark Mission. De Ds. J. van Dijkstichting financiert deze agenda.

Bij het Paasnummer sturen we een **paasgroet** mee, in de vorm van een kaart, handgeschreven door mensen uit de kerken in Nederland. Dit wordt bekostigd door Kerk in Actie.

Er was een interview met de nieuwe Epafra's directeur **Matthijs Geluk**, en geestelijke verzorgers **Anne Kooi** (België) en **Fieke Dijkstra** (Verenigde Staten). Oud-voorzitter van stichting Epafra's **Jan Eerbeek** vertelde over het nieuwe project 'My Home Community' van Kerken met Stip, de club van zeventig kerken die zich al twintig jaar bezighoudt met (ex-) gedetineerden.

Scholing

Epafraas hecht veel waarde aan goede geestelijke zorg voor de gedetineerden. Daarom staat de scholing van onze vrijwillige geestelijk verzorgers stevast op de agenda.

In het verleden gebeurde dit voornamelijk via regionale conferenties. In de coronaperiode werden deze conferenties vervangen door webinars. Beide vormen hebben hun voordelen. De conferenties bieden de mogelijkheid om persoonlijk een aantal dagen met elkaar op te trekken en met en van elkaar te leren. Webinars

bieden de mogelijkheid om vrijwilligers uit de hele wereld tegelijkertijd te bereiken en zijn veel goedkoper.

We zijn blij dat we in het afgelopen jaar van beide vormen gebruik hebben kunnen maken. In mei 2023 vond een conferentie plaats in Washington voor de vrijwilligers uit Canada, Verenigde Staten, Mexico en Suriname,

georganiseerd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Naast training en intervisie voor onze eigen vrijwilligers, bood deze conferentie volop gelegenheid om kennis te maken met de consulaire medewerkers in genoemde landen, de medewerkers van Dutch&Detained, evenals met de vrijwilligers van Reclassering Nederland Bureau Buitenland.

Na de coronaperiode hebben we besloten om de eerder ontwikkelde trainingsmodule 'Zorg voor het verhaal' in gewijzigde vorm aan te

bieden. In 2023 is daarmee een begin gemaakt in de vorm van een introductie cursus voor de nieuwe vrijwilligers die in de afgelopen anderhalf jaar zijn toegetreden. De cursus bestaat uit drie online bijeenkomsten die telkens op twee verschillende tijdstippen werden aangeboden, zodat mensen uit verschillende tijdzones mee konden doen. Thema's die aan bod kwamen waren: 'geestelijke zorg in de setting van detentie', 'gesprekstechnieken' en 'welzijnsfactoren in detentie'.

Communicatie

De communicatie van Epafraas richt zich in eerste plaats op de doelgroep: gedetineerde Nederlanders in het buitenland. Naast de persoonlijke bezoeken, de correspondentie en het tijdschrift Comeback, ondersteunt Epafraas de communicatie via de website en sociale media.

Op de website van Epafraas (epafraas.nl) zijn vele toegankelijke verhalen te vinden en informatie die gedetineerden kunnen helpen om hun tijd in detentie door te komen en zich voor te bereiden op terugkeer. Ook familieleden van gedetineerden, geestelijk verzorgers en organisaties die Epafraas steunen vinden op de website relevante informatie. Het tijdschrift Comeback wordt stevast op de website gepubliceerd, zodat ook niet-gedetineerden het blad kunnen lezen. Verhalen uit Comeback worden ook gepubliceerd via de sociale media, met name via Facebook. De belangrijkste kanalen op sociale media zijn Facebook, X en LinkedIn.

Achterban

In 2022 ontwikkelde Epafraas het projectplan 'Laat ze niet zitten'. Dit plan is erop gericht om de betrokkenheid van kerken op het werk van Epafraas te versterken. In het afgelopen jaar heeft Epafraas een nieuwe database opgebouwd met de contactgegevens van kerken. Tweemaal zijn de kerken aangeschreven. Diverse kerken hebben hierop gereageerd door een medewerker van Epafraas uit te nodigen om het werk te presenteren. Bijna veertig kerken hebben in 2023 het werk van Epafraas voor het eerst financieel ondersteund, boven op het aantal kerken dat Epafraas al langer ondersteunde.

Verder was Epafraas met een stand aanwezig bij het evenement EO Nederland Zingt in Apeldoorn.

Afscheid geestelijke verzorgers

Mensen komen en gaan. Dat is bij Epafra's niet anders.

In het afgelopen jaar mochten we maar liefst 20 nieuwe vrijwilligers verwelkomen. Diverse vrijwilligers namen afscheid, sommigen vanwege hun leeftijd, anderen vanwege terugkeer naar Nederland. Hieronder noemen wij hun namen. We danken hen voor hun jarenlange inzet en wensen hun alle goeds toe!

- ▶ **Fieke Dijkstra**, geestelijk verzorger in de Verenigde Staten.
- ▶ **Kees Geluk**, geestelijk verzorger in Costa Rica en het Caribisch gebied.
- ▶ **Peter de Groot**, geestelijk verzorger in Uganda.
- ▶ **Mark Liefhebber**, geestelijk verzorger in Peru.
- ▶ **Dennis Schutsijser**, geestelijk verzorger in Ecuador.
- ▶ **Sjoerd Tolsma**, geestelijk verzorger in Zambia, Mauritius, Gambia en Griekenland.

Een eerste bezoek

Nieuwe vrijwilligers vertellen over hun ervaring

'Mijn eerste bezoek aan de gevangenis in Gran Canaria zal ik niet snel vergeten. Het communiceren ging met vertaalapp en handen en voeten. Gelukkig zorgde het personeel voor een goede sfeer. Het gesprek met de gedetineerde verliep ontspannen, hoewel ik er erg aan moest wennen dat er tralies en glas tussen ons in zit. Het was een eye opener om te zien hoeveel invloed het contact met de buitenwereld heeft op het welzijn van de gedetineerde. Hij had aanvankelijk aangegeven geen behoefte te hebben aan geestelijke zorg, omdat hij niet wist wat dit inhield. Maar op mijn vraag of hij bezoek wilde blijven ontvangen, zei hij volmondig 'ja'. Ik ben blij dat ik de brug heb weten te slaan naar deze man!'

Erik Bakker

Geestelijk verzorger
Gran Canaria

Evert Jan Huttinga

Geestelijk verzorger
Roemenië

'Al sinds 1990 kom ik in Roemeense gevangenis, vanuit een beweging in de Roemeense Orthodoxe Kerk. 3 à 4 keer per jaar maken we een reis langs verschillende gevangenis, waar we 's morgens een kerkdienst houden en de middag gebruiken om familieleden of ex-gedetineerden te spreken. Tijdens die reizen kwam ik geregeld Nederlanders tegen die behoefte hadden aan gesprek. Als vrijwilliger van Epafra's krijg ik daar nu de tijd voor. Mijn eerste bezoek was aan een jonge vrouw. We spraken elkaar achter dik glas. Ze was voor het eerst in Roemenië en zat vol vragen. Alles was vreemd voor haar. Aan het einde hebben we samen gebeden. Ze legde haar hand op mijn hand, met het glas ertussen. Zo baden we voor haar, haar familie en haar vriend.'

Bestuursleden

Afscheid

Eind 2023 namen we afscheid van **Annette van Lookeren Campagne**. Annette was sinds december 2016 lid van ons bestuur.

Nieuw bestuurslid

Begin januari 2024 trad **Neal Hegeman** toe tot het bestuur als penningmeester. Hij volgde daarmee onze voormalige penningmeester Jan de Lange op. Neal is werkzaam als vermogensbeheerder bij ASR.

Afscheid

Nienke van Dijk

‘Rustbrenger in een roerige tijd’

Eind februari 2023 hebben we afscheid genomen van **Nienke van Dijk** als directeur van Epafraas, vanwege haar pensionering. Dat hebben we gedaan tijdens een feestelijk mini-symposium onder leiding van schrijfster Christine Otten, met als thema ‘Brieven schrijven aan mensen in detentie’.

Nienke was sinds 1 april 2019 directeur van Epafraas. In zijn toespraak omschreef bestuursvoorzitter Chris van Dam haar als een toegewijde directeur,

toegewijd aan de zaak, maar zeker ook aan het menselijk contact. ‘Je bent open en acceptierend, een rustbrenger in een roerige tijd, koersvast en ambitieus.’ ‘Wat heb je het ongelooflijk goed gedaan bij Epafraas. Heel veel dank daarvoor!’

Gelukkig was het geen definitief afscheid, want als vrijwillig geestelijk verzorger reist Nienke met haar camper naar Denemarken en bezoekt daar de gedetineerde Nederlanders.

Nieuwe directeur

Matthijs Geluk

Matthijs Geluk is per 1 maart 2023 de nieuwe directeur van Epafraas. De geestelijke verzorging aan gedetineerden was hem niet onbekend. In de zeven jaar daarvoor

kunnen zijn, hun hart kunnen luchten en hun worstelingen delen. Matthijs: 'Vaak dragen gedetineerden al een heel verhaal met zich mee. Niemand komt out of the blue in een

'Omzien naar anderen, ook als ze lastig liggen in de samenleving'

was hij, met vrouw en vier kinderen, uitgezonden naar Peru als zendingspredikant. Daar bezocht hij naast zijn werk de Nederlanders die vastzaten, zo'n dertig bezoeken per jaar. Hij ondervond hoe belangrijk de geestelijke zorg voor gedetineerden is, omdat ze tijdens een bezoek zichzelf

buitenlandse cel terecht. Praktisch iedereen heeft een levensverhaal dat maakt dat je begrijpt dat diegene hier nu zit. Vanuit mijn christelijke opvoeding heb ik meegekregen dat het vanzelfsprekend is dat je omziet naar anderen, ook als ze lastig liggen in de samenleving.'

Verhaal van een gedetineerde:

‘Ik heb een goede ervaring met de medewerkers die bij Epafraas werken en vooral met mijn contactpersoon Rob. Mijn brieven die ik stuur naar Epafraas worden altijd keurig beantwoord en mijn vragen en problemen die ik meemaak tijdens mijn detentie hier in Italië worden zoveel mogelijk als het kan beantwoord door de medewerkers van Epafraas.

Ik kan ook begrijpen als ik vragen stel, dat de medewerkers van Epafraas hierop geen antwoord hebben, zij zijn nimmer geen onderdeel van het Ministerie van Justitie uit Den Haag in Nederland. Maar voor de rest proberen zij al mijn vragen die ik stel in mijn brieven te beantwoorden. Tevens is ds. Nico al vier keer bij mij op bezoek geweest. Dat geeft een fijn gevoel om eindelijk eens met iemand Nederlands te praten en over wat er alzo gebeurt in Nederland.

Ik heb mij nooit kunnen voorstellen dat er mensen zijn in Nederland die willen communiceren met gedetineerden die vastzitten in het buitenland. Dus er zijn toch ook mensen die anders tegen gedetineerden aankijken. Ik ben ook blij met de Comeback die ik om de drie maanden ontvang van Epafraas en de lectuur zoals tijdschriften. Er staan in de Comeback altijd veel geschreven stukken in van instanties in Nederland en van mede- en oud gedetineerden van overal in het buitenland. Dus ga vooral zo door met het goede werk dat jullie verrichten, medewerkers van Epafraas! Het geeft ons een extra steun in de tijd dat wij gedetineerd zitten als Nederlanders waar ook ter wereld.’

Paasgroeten

Ieder jaar worden er vanuit de Nederlandse kerken Paasgroetenkaarten verstuurd naar gedetineerden, zowel in Nederland als in het buitenland. Hiervoor worden speciale kaarten gemaakt, ontworpen door gedetineerden zelf. Dit jaar waren de kaarten gemaakt door gedetineerden uit de PI Nieuwersluis. Daarvan zijn er in totaal 30.000 gedrukt. Deze werden door kerkelijke gemeenten besteld, kerkleden schrijven daarop vervolgens een groet ter bemoediging aan gedetineerden. De kaarten worden vervolgens verzameld door Kerk in Actie, de hulporganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland. Een groep toegewijde vrijwilligers uit de kerk in Giessenburg sorteert de kaarten en maakt ze klaar voor verzending aan de gedetineerden. Zij konden in totaal 5.000 kaarten overhandigen aan Epafraas, om te versturen aan gedetineerde Nederlanders in het buitenland. De kaarten werden meegestuurd met het eerste nummer van Comeback.

De verantwoordelijke vrijwilligers, Gerry van Wijngaarden en Jeannette de Groot schreven ons: ‘We hopen en bidden dat de gedetineerden bemoedigd worden door deze mooie kaarten en zij hierdoor weten dat ze niet vergeten worden. Ze mogen zeker weten dat zij door God niet vergeten worden!’

Vanuit Epafraas en namens de gedetineerden danken wij Gerry, Jeannette (PKN Giessenburg) en Tineke (Kerk in Actie) voor hun inzet. Ook de andere vrijwilligers en natuurlijk de schrijvers van de kaarten: hartelijk dank!

Vrijwilligers en betaalde krachten 2023

Aantal vrijwillige bestuursleden	7
Aantal betaalde krachten kantoor	2
Aantal vrijwilligers geestelijke verzorging	93

Activiteiten in cijfers

	2023	2022
Bezoeken	610	727
(Video)Bellen gedetineerden	5	35
Brieven en pakketten	1.585	1.575
Online trainingen vrijwilligers	6	10
Conferenties	1	0

Bestemming resultaat 2023

	2023	2022
Bestemmingsreserve Niet Zorglanden	-	- € 30.000
Overige reserve	- € 15.433	- € 6.257
Bestemmingsfonds Zorglanden	- € 30.593	- € 16.639
Bestemmingsfonds Comeback	-	- € 6.873
Resultaat	- € 47.036	- € 59.769

Staat van baten en lasten over 2023

Baten	2023	2022
Subsidies	€ 421.770	€ 419.780
Giften en baten uit fondswerving	€ 100.823	€ 78.852
Overige baten	€ 36.379	€ 29.804
Baten	€ 558.972	€ 528.436

Lasten	2023	2022
Geestelijke verzorging	€ 203.665	€ 174.857
Comeback	€ 93.841	€ 99.006
Personeelskosten	€ 214.474	€ 205.738
Afschrijvingskosten	€ 1.615	€ 2.210
Huisvestingskosten	€ 30.951	€ 30.571
Overige lasten	€ 10.633	€ 30.966
Organisatiekosten	€ 49.774	€ 43.524
Beheerlasten	€ 604.953	€ 586.872

Exploitatieresultaat	- € 45.981	- € 58.436
-----------------------------	-------------------	-------------------

Rentekosten en soortgelijke kosten	- € 1.055	- € 1.333
Som der financiële baten en lasten	- € 1.055	- € 1.333
Resultaat	- € 47.036	- € 59.769

De Epafraasspeld

De Epafraasspeld is een onderscheiding voor vrijwilligers en andere medewerkers van Epafraas die een beslissende en onderscheidende rol hebben gespeeld in het werk van Epafraas ten behoeve van de gedetineerde Nederlanders in het buitenland. Het bestuur van Epafraas beslist hierover, op basis van voordrachten en een aantal criteria.

De Epafraasspeld is tot op heden uitgereikt aan:

Ds. Joop Spoor
oprichter en pionier van Epafraas

Ds. Niek van Exel
bezoekwerk in Brazilië en regio-coördinator
en coach voor nieuwe vrijwilligers

Ds. Martien Uittenbosch
jarenlang bezoekwerk, bestuurder en
pleitbezorger voor Epafraas

Ds. Jan Eerbeek
bajesdominee, oprichter van Exodus en
jarenlang voorzitter van Epafraas

Nienke van Dijk

In 2023 heeft het bestuur de Epafraasspeld uitgereikt aan scheidend directeur Nienke van Dijk, vanwege haar inzet voor Epafraas in de afgelopen jaren: 'Nienke heeft de organisatie uit moeilijke tijden weggeleid naar een staat van rust, reinheid en regelmaat. Ze heeft zich met hart en ziel ingezet voor de verdere professionalisering van het werk van Epafraas, ondanks corona. (...) Nienke is vooral zichzelf geweest, waardoor haar natuurlijk gezag zeer groot was. Ze heeft met haar functioneren als directeur het voorbeeld gegeven van hoe we als Epafraas willen zijn.'

Overleden

Overleden in 2023

Heleen Dake

Oud-voorzitter en dochter van de oprichters van de Haëlla Stichting. Heleen Dake heeft altijd een bijzondere en warme sympathie gehad voor het werk van Epafraas. Ze kon zich goed vinden in de Bijbelse opdracht om gevangenen te bezoeken en te blijven zien dat ook gevangenen meer zijn dan hun delict. Heleen Dake zorgde er hoogstpersoonlijk voor dat Epafraas nooit vergeten werd bij de giften en toonde zich altijd betrokken bij de ontwikkeling van het werk.

Gevangenen:

Hans S. (Gedetineerd in de Verenigde Staten)

Eric V. (Gedetineerd in België)

Colofon

Redactie

Matthijs Geluk
Jarmila Thodé

Productie

Global Village Media

Vormgeving

Nienke Katgerman

Afbeelding omslag: iStock

Fotografie

iStock, Marjolein van Rotterdam

Bestuur Epafraas 2023

Drs. Chris van Dam, voorzitter
Drs. Foekje Damstra-Peuscher, secretaris
Drs. Neal Hegeman, penningmeester
Dr. Mr. Ryan van Eijk
Mr. Annette van Lookeren Campagne
Ds. Mechteld Janssen
Drs. Jos Douma

Bureau Epafraas

Ds. Matthijs Geluk, directeur
Mw. Jarmila Thodé, office manager
Drs. Rob van der Horst, correspondentieproject

Regiocoördinatoren

Drs. Rob van der Horst
Drs. Karan Gokoel
Ds. Kees van Dam
Ds. Anne van Voorst
Ds. Anne Kooi

Stichting EpafRAS

Zorg voor gedetineerde
Nederlanders wereldwijd

EpafRAS Foundation

Care for Imprisoned Dutch
Worldwide

📍 Morssingel 5-7, 2312 AZ Leiden

☎ +31(0)71 204 84 07

📱 +31(0)6 25 59 02 81

💻 epafRAS.nl

✉ info@epafRAS.nl

✂ @EpafRAS_nl

f @epafRASNL

epafRAS